

**ON THE ORDER OF DETERMINATION
OF BANK ASSETS LOSSES AND CAUSING DAMAGE
TO IT WHEN CONCLUDING CREDIT CONTRACTS**

Kozub S. O.

In paper considers the order of determination of bank assets losses and accordingly documentary acknowledgement of causing losses to it because of credit contracts conclusion when carrying out forensic economic examinations. A variety of credit contracts preconditions possibility of providing by banks of financial services in crediting on different conditions and with involving or without involving assuring, due to the conclusion of some of these there is possible causing of losses to bank. The contract of not renewed credit line in national currency of Ukraine is considered as an example. When performing a research on the specified question, the great value has determination, using registers of bank account, the debt receivable sum under credit contracts concluded with borrowers and definition that the debts against bank under such credit contracts as of concrete date are displayed as assets of bank and accordingly are not considered as hopeless. That is, the debts sum while there is a confidence of its repayment, cannot be defined as losses as there is a probability of reception by the enterprise of economic benefits in the future, and for the bank an economic benefit is a potential possibility of money resources reception on account of debts repayment that will lead to increase in its assets. Thus, for the determination of a damage size (causing of losses) for bank owing to the conclusion of credit contracts with borrowers, the presence of the following conditions is necessary: presence of assets losses; presence of the short-received incomes; presence of the established infringement of the legislation of Ukraine. Absence of documentary acknowledgement of the mentioned conditions (absence of the data certifying to causing of losses to bank as a result of the conclusion of credit contracts with borrowers) accordingly will affect upon the result of the expert research.

Keywords: financial institution, debtors, debt receivable, hopeless debt receivable, doubtful debt, pure realization cost of the debt receivable.

УДК 343.98:620.21

В. М. Губарева, старший науковий співробітник Харківського НДІСЕ

**ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ ВИРОБІВ
ІЗ ДЕКОРАТИВНОГО КАМІННЯ ЯК ОБ'ЄКТІВ
СУДОВОЇ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ**

Зазначено перелік вихідних даних, необхідних для проведення товарознавчих експертиз щодо виробів із декоративного каміння. Розглянуто певні особливості визначення вартості таких товарів для ввезення на митну територію України та їх ринкової вартості.

Ключові слова: судово-товарознавча експертиза, сировина, гемологічна експертиза, садово-паркова скульптура, декоративне каміння.

Одними з видів товарів, що стали популярними останніми роками, є вироби, якими прикрашають сади, парки й будівлі громадського користування, приватні території, у тому числі будинки як зовні, так і всередині –

скульптури, статуетки, плитка, баясини, фонтани, каміни тощо, садово-паркові скульптури як елемент ландшафтного дизайну. Декоративне каміння – це один із матеріалів, із якого виготовляють ці вироби. Оцінювання таких товарів має певні особливості та відрізняється переліком необхідних вихідних даних для проведення такого виду товарознавчих досліджень.

Призначення товарознавчих експертиз із визначення ринкової вартості та вартості для ввозу на митну територію України виробів із декоративного каміння не є досить частим, але має місце в межах кримінальних проваджень, адміністративних справ. Цей вид досліджень не стосується виробів, які є пам'ятками культури національного чи світового рівня значимості. Визначення вартості таких товарів проводиться в межах комплексних досліджень іншими фахівцями – гемологами та мистецтвознавцями.

На жаль, у довідковій і методичній літературі, яка використовується експертами-товарознавцями в експертній практиці, відсутні методичні рекомендації з визначення вартості товарів із декоративного каміння. Тому розроблення алгоритму вирішення питань із визначення вартості таких товарів для ввезення на митну територію України і їх ринкової вартості, на нашу думку, допоможе об'єктивно, повно та обгрунтовано проводити товарознавчі експертизи та експертні дослідження.

Проведення такого виду досліджень означає насамперед розуміння організації використання конкретного методу, сукупності дій, обраного підходу до оцінювання. Аби одержати об'єктивні, повні результати щодо визначення вартості виробів із декоративного каміння, експерт повинен дотримуватися певного алгоритму дій і послідовності проведення товарознавчого дослідження, яке полягає, насамперед, у вивченні документів стосовно товару, установленні повних товарних характеристик об'єктів дослідження та проведення розрахунків із визначення вартості товару.

Практика свідчить – якщо експерти, оцінювачі проводять дослідження у визначеній послідовності, керуючись розробленими в теорії й використаними на практиці рекомендаціями, то це багато в чому полегшує проведення дослідження та впливає на якість роботи. До виробів із декоративного каміння, стосовно яких проводяться товарознавчі дослідження, належать вироби складної форми, виготовлені з мармуру, оніксу, вапняку, доломіту, серпентину, пісковіку, сланцю, туфу, граніту, сієніту, діориту, гарбо, чарнокиту, гнейсів, кварцитів, та мозаїки, плитки, сляби, виготовлені з мармуру, мармурового оніксу, серпентину різних торгових марок, травертину, мармуризованого вапняку різних торгових марок, вапняку, туфу тощо, дані стосовно яких можуть бути одержані на підставі інформації Державного гемологічного центру при Міністерстві фінансів України.

На першому етапі проведення такого роду дослідження експерт-товарознавець повинен отримати певний перелік вихідних даних про товар, які є суттєвими для визначення його вартості.

Для визначення вартості виробів із декоративного каміння складної форми необхідні такі вихідні дані:

— призначення виробів за групами: настільні прикраси, шахи, письмові приладдя, канделябри тощо; скульптури античного типу однокомпози-

ційні; вази, лампи, кулі, сувеніри кустарного промислу; колони, балясини, поручні; столи, каміни, фонтани, карнизи, плінтуси, капітелі; садово-паркова скульптура (до садово-паркових скульптур належать малі архітектурні форми та ландшафтні вироби, виготовлені переважно з граніту й подібних порід). Перелік виробів зазначений у послідовності зменшення ціни за складністю виготовлення за 1 кг;

— країна походження;

— вага виробу (у кг);

— сировина (сировина приймається в комерційному значенні: «мармур» – власне мармур, онікс, вапняк, доломіт, серпентин, пісковик, сланець, туф; «граніт» – гірські породи, що входять до групи гранітів, сієнітів, діоритів, гарбо, чарнокитів, гнейсів, кварцитів);

— однокомпозиційні чи багатокомпозиційні скульптури (вартість других збільшується на 150 %);

— оздоблення складними рослинними або тваринними орнаментами (вартість виробу збільшується на 25 %);

— наявність технічних отворів чи отворів під мийку (збільшується вартість виробу на 10–25 %).

Для визначення вартості мозаїки, плитки, слябів необхідні такі вихідні дані:

— тип виробу;

— сировина (мармур, мармуровий онікс, серпентин різних торгових марок, травертин, мармуризований вапняк різних торгових марок, вапняк, туф);

— площа (у м²);

— фактура (пиляна, полірована);

— товщина виробу (у мм): плитка (10, 20, 30 мм); сляби (20, 30, 40, 60, 80 мм). Товщина виробів зазначена в послідовності збільшення вартості;

— колір: світло-сірий до білого, сірий; рожевий, бежевий, жовтий; коричневий, червоний; зелений, голубий, чорний; сніжно-білий, мармуровий онікс¹. Коліори виробів зазначені в послідовності збільшення вартості.

У межах своєї компетенції експерт-товарознавець не може встановити зазначені товарні характеристики (насамперед сировину, країну походження, вагу виробу, характер обробки тощо). Певні товарні характеристики товарів із декоративного каміння, необхідні для визначення їх вартості, надаються у висновку Державного гемологічного центру України, який експерту треба запросити в органу або особи, яка призначає експертизу. У висновку зазвичай зазначаються:

— назва об'єкта експертизи;

— назва декоративного каміння;

— одиниця вимірювання (площа в м², вага в кг);

— товщина мозаїки, плитки, слябу;

— відповідність вимогам споживача;

¹ Коштовне та декоративне каміння: інформаційно-довідкове видання. Київ: Держ. гемологічний центр 2006. № 4(46). С. 48.

— код товару згідно з Українським класифікатором товарів зовнішньоекономічної діяльності;

— наявність супровідних документів;

— може бути зазначена оціночна вартість виробу, товарної партії на певних умовах поставки на підставі інформаційно-довідкового видання «Коштовне та декоративне каміння» («КДК»).

За відсутності зазначених вихідних даних експертом-товарознавцем складається клопотання про залучення фахівців-гемологів Державного гемологічного центру України або фахівців гемологів інших установ для складання висновку, або проведення комплексної гемологічної та товарознавчої експертизи з визначення товарних характеристик і вартості виробів.

При проведенні огляду виробів із декоративного каміння експертами визначаються особливості їх виконання та оформлення. Наявність дефектів і відсоток зниження вартості виробів із декоративного каміння визначається експертом-гемологом та складає зазвичай від 15 до 35 % від первинної вартості.

Для визначення вартості товарів із декоративного каміння для ввезення на митну територію України експерту-товарознавцю необхідно мати зазначені вихідні дані гемологічних досліджень, екологічну декларацію, інвойс, контракт і дані щодо особливостей їх оформлення, виконання (зазначені в протоколі огляду предметів, інших супровідних документах). Таку вартість можна визначити за допомогою цін, зазначених у щоквартальному Довіднику цін коштовного та декоративного каміння або інформаційно-довідковому виданні «КДК» на дату оцінки¹, визначених на умовах поставки СІФ (порт України), DAF (кордон України) тощо згідно з правилами «Инкотермс 2010»².

Ринкова вартість товарів із декоративного каміння на ринку України може бути визначена декількома способами залежно від наявності вихідних даних, пропозицій на ринку подібного майна, наявності інформації щодо продажу аналогічних виробів.

Вартість виробів визначається на підставі положень Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» у межах порівняльного підходу з урахуванням принципів заміщення й попиту та пропозиції. Порівняльний підхід передбачає аналіз цін продажу й пропозиції подібного майна з відповідним коригуванням відмінностей між об'єктами порівняння та об'єктом оцінки.

Для визначення ринкової вартості об'єкта оцінки в матеріальній формі із застосуванням порівняльного підходу інформація про подібне майно має відповідати таким критеріям:

— умови угод купівлі-продажу або пропозиції щодо укладення таких угод не відрізняються від умов, які відповідають вимогам, що висуваються для визначення ринкової вартості;

¹ Державний гемологічний центр України. URL: <http://www.gems.org.ua/ru/s6.htm#5a> (дата звернення: 19.06.2017).

² Вікіпедія – Вільна енциклопедія. URL: <http://ru.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 19.06.2017).

— продаж подібного майна відбувся з дотриманням типових умов оплати;

— умови на ринку подібного майна, що визначали формування цін продажу або пропозиції, на дату оцінки істотно не змінилися або зміни, які відбулися, можуть бути враховані¹.

Основними елементами порівняння є характеристики подібного майна за місцем його розташування, фізичними та функціональними ознаками, умовами продажу, у тому числі: сировина; вид виробу; маса чи загальна площа; особливості виконання, оформлення (однокомпозиційні чи багатокомпозиційні, наявність отворів, оздоблень, пиляної чи полірованої фактури) тощо.

Коригування вартості подібного майна здійснюється шляхом додавання або вирахування грошової суми із застосуванням коефіцієнта відсотка) до ціни продажу (пропозиції) зазначеного майна або шляхом їх комбінування.

Якщо в експерта відсутні дані, необхідні для використання порівняльного підходу, то вартість виробів із декоративного каміння може бути визначена розрахунковим методом². Нами ж пропонується використання порядку визначення ринкової вартості товару на основі додавання до вартості товару для ввезення на митну територію України певних складових за такою формулою

$$C_p = C_m + T_n + \text{ПДВ} + T_n,$$

де C_p – ринкова вартість товару; C_m – вартість товару для ввезення на митну територію України (можливість визначення цієї вартості викладена раніше чи зазначена в наданих експерту вихідних даних, даних інвойсів чи контракту); T_n – митний збір, який визначається на підставі Закону України «Про Митний тариф України»³ та дані електронної програми QD Professional (у якій зазначені ставки мита на товар, що досліджується); ПДВ – податок на додану вартість, який складає 20 %; T_n – торгова надбавка, елемент ціни продавця, що забезпечує відшкодування витрат із продажу товару кінцевому споживачу й отримання прибутку. Торгові надбавки встановлюються підприємствами роздрібною торгівлі у відсотках до цін на придбання товарів. На їх величину впливають витрати у сфері обміну, співвідношення між попитом і пропозицією, цінова політика посередницьких і торгових підприємств, політика уряду, виконавчих органів, що проводиться у сфері обміну.

¹ Про затвердження Національного стандарту №1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: постановою Каб. Міністрів України від 10 верес. 2003 р. № 1440. *Офіц. вісн. України*. 2003. № 37.

² Методичні рекомендації з визначення ринкової вартості товару в країні придбання чи походження на момент його перетинання митного кордону України: звіт про НДР (закл.)/МІОУ, Одес. НДІСЕ; кер. О. О. Мінаєва; викон. А. М. Макусинський. № ДР 0107U006372. ОНДІСЕ, 2009. 37 с.

³ Про Митний тариф України: Закон України від 19 верес. 2013 р. № 584-VII (зі змінами та доповн.) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/584-18/> (дата звернення: 19.06.2017).

Торгова надбавка на практиці включається безпосередньо в ціну товару як один з її елементів¹.

Торгову надбавку встановлюють підприємства роздрібною торгівлі, приватні підприємці самостійно, виходячи з кон'юнктури ринку у відповідному регіоні, з урахуванням особливостей певного виду товарів і обмеженості пропозицій на ринку подібного майна. Така надбавка, згідно з експертним досвідом, здебільшого становить 10–15 %.

Необхідно зазначити, що садово-паркові скульптури та вироби для оздоблення й прикрас будівель, садів і парків також часто виробляють з гіпсу й пластику, які є значно дешевшими та розповсюдженими матеріалами. При визначенні ринкової вартості й вартості для ввезення на митну територію України товарів із таких матеріалів у межах порівняльного підходу об'єктами порівняння є такі чинники: країна-виробник; матеріал виготовлення; вид виробу; призначення виробу; геометричні розміри чи загальна площа; особливості виконання; особливості оформлення (одно- чи багатоконпозиційні) тощо.

Викладена інформація базується на довідкових матеріалах і практичному досвіді та пропонується експертам для визначення вартості виробів із декоративного каміння, одержання переліку вихідних даних для проведення зазначених експертиз.

НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СТОИМОСТИ ИЗДЕЛИЙ ИЗ ДЕКОРАТИВНОГО КАМНЯ КАК ОБЪЕКТОВ СУДЕБНОЙ ТОВАРОВЕДЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ

Губарева В. Н.

Указан перечень исходных данных, необходимых для проведения товароведческих экспертиз в отношении изделий из декоративного камня. Рассмотрены некоторые особенности определения стоимости таких товаров для ввоза на таможенную территорию Украины и их рыночной стоимости.

Ключевые слова: судебно-товароведческая экспертиза, сырье, геммологическая экспертиза, садово-парковая скульптура, декоративные камни.

SOME FEATURES OF DETERMINATION OF THE COST OF PRODUCTS FROM THE DECORATIVE STONE AS OBJECTS OF FORENSIC MERCHANDISING EXAMINATION

Hubareva V. M.

One of the types of goods popular in recent years are the items products by means of which one decorates gardens, parks, buildings of public using, private territories, including houses both outside, and inside as sculptures, figurine, fountains, tile, balusters, fireplaces, landscape sculptures as elements of landscape design. Decorative stones – one of the materials from which these products are made. Unfortunately, in the reference and methodical literature which is used in the expert practice, there are no methodical recom-

¹ Методичні рекомендації з визначення ринкової вартості товару в країні придбання чи походження на момент його перетинання митного кордону України.

mendations on the determination of the cost of goods from a decorative stone. Therefore working out of an algorithm of determination of the cost of such goods for import on the customs territory of Ukraine and their market value will help objectively and reasonably to perform merchandising examinations. At the first stage of carrying out of such researches the expert should receive the certain list of the initial data about the goods. The basic commodity characteristics of the goods from a decorative stone are specified in the conclusion of State Gemmological Centre of Ukraine which should be requested by an expert from the body or the person which appointed examination. Market value of products from a decorative stone can be defined in several ways depending on the presence of the initial data, proposal in the market of similar property, presence of the information on sale of similar products. Cost of products is determined on the basis of the National standard № 1 provisions within the limits of the comparative approach taking into account replacement and supply and demand principles. If the expert doesn't possess the data necessary for use of the comparative approach then the cost of products can be determined by the calculation method. We offer to use the order of market value determination of the goods on the basis of certain components addition to the cost of the goods for import on the customs territory of Ukraine.

Keywords: forensic merchandising examination, raw materials, gemmological examination, landscape sculpture, decorative stones.

УДК 343.98

О. С. Оболенцева-Красивська, старший науковий співробітник Харківського НДІСЕ

ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ВАРТОСТІ РОСЛИН ПЕВНИХ ВИДІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СУДОВО-ТОВАРОЗНАВЧИХ ЕКСПЕРТИЗ

Розглянуто особливості оцінювання зрізаних квітів, горіщечкових рослин, розсади квітничково-декоративної продукції та саджанців при проведенні судово-товарознавчих експертиз і експертних досліджень.

Ключові слова: судово-товарознавча експертиза, встановлення вартості рослин певних видів, класифікація рослин, визначення сорту, вимоги ДСТУ.

У сучасних умовах підготовка фахівців-товарознавців уключає в себе знання щодо класифікації, асортименту, стандартизації, оптимальних умов і режимів зберігання різних груп товарів, а також спеціальну підготовку з оцінювання якості та визначення вартості товарів народного споживання різних груп. Проте питання товарознавства продуктів рослинництва, а саме живих рослин (наприклад, плодово-ягідних саджанців, живих рослин лісівництва, декоративного садівництва, зокрема квітничарства, та іншої продукції рослинництва) висвітлено недостатньо.

Квіти, декоративні рослини, посадковий матеріал (саджанці) та інші рослини, стосовно яких сформувався ринок із можливістю проведення незалежного адекватного маркетингу, підлягають оцінюванню спеціалістами в галузі судового товарознавства. Із розвитком ринку й ринкових відносин